

Ekonomická analýza deliktního práva

Abstrakt

V předkládané práci se zabývám ekonomickou analýzou deliktního práva. Ekonomickou analýzu práva lze vymezit jako aplikaci ekonomické teorie – primárně mikroekonomie a základních konceptů ekonomie blahobytu – ke studiu vzniku, struktury, procesů a ekonomického dopadu práva a právních institutů. Ekonomická analýza deliktního práva z tohoto pohledu může přispět k porozumění vlivu pravidel delikt ní odpovědnosti na chování jednotlivců, proč jsou některé oblasti lidské činnosti podrobeny režimu subjektivní odpovědnosti nebo objektivní odpovědnosti nebo proč v určitých případech je náhrada škody omezená.

První dvě kapitoly přibližují ekonomický přístup k právu jako takový, jejich obsahem je uvedení čtenáře do problematiky a představení nejdůležitějších metodologických přístupů. V první kapitole se rovněž zabývám vývojovými tendencemi, které měly vliv na dnešní podobu ekonomické analýzy práva. Předmětem druhé kapitoly je pak diskuze o základních konceptech, se kterými ekonomická analýza pracuje. Podrobněji tedy analyzuji předpoklad racionálního jednání, koncept transakčních nákladů, kritérium efektivnosti a konečně význam Coasova teorému, resp. dichotomie vlastnických a odpovědnostních pravidel. V souvislosti s vymezením kritéria efektivnosti je také představeno konkurenční pojetí založené na principu koordinace plánů jednotlivců.

Po úvodních kapitolách následuje šest kapitol zaměřených na ekonomickou analýzu deliktního práva. Předmětem třetí kapitoly je vymezení deliktního práva, jeho funkcí a představení dvou základních teorií deliktního práva, tedy ekonomického přístupu a teorie korektivní spravedlnosti. Tyto teorie jsou doplněny o třetí, méně známý přístup k delikt nímu právu vycházející z principu koordinace. Po této kapitole následuje jedna ze stěžejních kapitol zabývajících se otázkou volby mezi subjektivní a objektivní odpovědností, která také patří mezi

klíčová témata ekonomické analýzy práva. Diskutovány jsou nejen motivační důsledky vyplývající z obou odpovědnostních režimů, ale reaguji také na aktuální českou literaturu k otázce, zda měřítko nedbalosti je objektivní nebo subjektivní.

V dalších kapitolách se zabývám vybranými koncepty deliktního práva. Pátá kapitola pojednává o prevenční povinnosti. Vedle základního vymezení obecné prevenční povinnosti a přiblížení ekonomických souvislostí je pozornost zaměřena také na zvláštní prevenční povinnost určité osoby zakročít na ochranu jiného. Předmětem šesté kapitoly je odpovědnost za pomocníka. Tato kapitola kromě ekonomické analýzy obsahuje také komparaci režimů odpovědnosti za pomocníka a osoby samostatně zavázané ve vybraných jurisdikcích. Sedmá kapitola je věnována tématu příčinné souvislosti. V závěrečné kapitole se zabývám otázkami souvisejícími s náhradou škody. Kromě diskuze o určení výše náhrady škody, jejího způsobu a rozsahu jsou analyzovány některé zvláštní případy, konkrétně pak náhrada nemajetkové újmy, náhrada čisté ekonomické újmy nebo sankční náhrada škody. Práce je pak zakončena stručným závěrem.

Klíčová slova: ekonomická analýza práva, deliktní právo, subjektivní odpovědnost, objektivní odpovědnost, náhrada škody